



Miljøministeren,  
Justitsministeren,  
Ministeren for sundhed og forebyggelse.

Cc:  
Folketingets Miljø- og Planlægningsudvalg (MPU),  
Folketingets Retsudvalg (REU),  
Folketingets Sundhedsudvalg (SUU)

(fremsendt som e-post)

Den 10. august 2009

### **Forslag til ændring af lovgivningen vedrørende dæmpning af skydevåben til jagt mv.**

Vi er en gruppe personer som bl.a. har jagt og jagtvåben som fritidsinteresse. Vi deler vores viden og erfaring vedrørende jagt mv. med hinanden på internet forummet NVF - Nordisk Våbenforum (websted: nordisk-forum.dk), der har et forum for jagt og våben.

NVF har p.t. over 4.250 medlemmer og er en væsentlig civil kilde til viden om jagt, skydning, våben, våbendele, våbenteknik, ammunition og tilladelser m.m.

#### 1. Forslaget

1.1. Da det er ønskværdigt at dæmpe skadelig støj (lydtryk) fra skydevåben, foreslår vi herved en lempelse af jagt- og våbenlovgivningen vedrørende brug af lyddæmpere til skydevåben.

1.2. Med forslaget ønsker vi, at jagt- og våbenlovgivningen ændres, så landets ca. 165.000 aktive jægere får yderligere god mulighed for at sikre sig mod risiko for at pådrage sig alvorlig eller varig høreskade i forbindelse med jagt og regulering med skydevåben. Således ønsker vi, at det skal være lovligt

1.2.1. At anvende lyddæmper til skydevåben til jagt og regulering mv.,

1.2.2. At øve og foretage indskydning på skydebane af skydevåben med lyddæmper,

1.2.3. At aflægge riffelprøve med en riffel med lyddæmper,

for derved

a) at dæmpe et skydevåbens skadelige støj (lydtryk) under jagt mv.

- b) at give jægere de bedste muligheder for at beskytte sig mod alvorlig eller varig høreskade og
- c) at forebygge, at jægere får alvorlig eller varig høreskade på grund af støj (lydtryk) fra skydevåben
- d) at opnå betydelige besparelser på udgifter til behandling mv., når der bliver færre høreskader på grund af dæmpet støj fra skydevåben
- e) at mindske generne for omgivelserne ved jagt, regulering og indskydning.

### 1.3. Dæmpning af skydevåben til øvelses- og konkurrenceskydning mv.

Vi anbefaler desuden dæmpning af skydevåben, der benyttes af sportsskytter og medlemmer af jagt- og skytteforeninger til øvelses- og konkurrenceskydning mv. Samtidig anerkender vi, at beslutningstagere på dette område må inddrage jagt- og skytteforeningerne og deres respektive organisationer, som fastsætter regler for skydesporten, skydeprogrammer mv.

### 1.4. Dæmpning af luft- og fjedervåben

For dette område henviser vi til afsnit 4.6. i vores høringssvar d. 14. januar 2008 vedr. kraftige luft- og fjedervåben, som er sendt til Justitsministeriet og Folketingets Retsudvalg (REU alm. del - Bilag 103). Link til høringssvaret på Folketingets hjemmeside: <http://www.folketinget.dk/doc.aspx?/Sam.../index.htm>

## 2. Støj fra skydevåben

2.1. Vi har ikke oplysninger om relevante danske målinger af skudstøj fra skydevåben målt ved øret, dvs. som støjen opleves af skytten, målt i dB(C) Impulse eller Peak (se afsnit 2.3.1. nedenfor).

2.2. For skytter og jægere fremkommer den højeste støjstyrke fra haglgeværer og rifler, på grund af stor patronkaliber og stor krudtladning.

2.2.1. Skudstøjen opstår ved fænghættens antænding af patronens krudtladning, der forbrænder med stor hastighed og udløser en trykbølge, dvs. en eksplosion. Når trykbølgen når våbnets munding, finder der et voldsomt trykfald sted. Trykbølgens opståen og trykfaldet ved munden giver hver for sig et kraftigt knald, men på grund af det hurtige forløb, opfattes det som et enkelt knald (mundingsknaldet).

2.2.2. Mundingsknaldets styrke er bestemt af krudtladningens størrelse, krudtets forbrændingshastighed og våbnets konstruktion. Disse forhold er tillige bestemmende for den hastighed, projektilet eller haglene kan opnå.

2.2.3. Ved skydning med riffel forekommer der desuden et overlydssmæld ved projektilets bevægelse gennem luften. Overlydssmældet er dog uden betydning for skytten/jægeren.

2.3. Støj frembringer lufttrykvariationer – lydtryk. Der benyttes en logaritmisk målestok for lydtrykket, lydets styrke. Lydens styrke i decibel kaldes for lydtrykniveauet. Støjens styrke angives derfor ved lydtrykniveauet i måleenheden decibel (dB).

2.3.1. Støjens styrke måles normalt med en lydtrykmåler. I lydtrykmåleren er indbygget et elektrisk filter, som tager højde for ørets varierende følsomhed overfor forskellige lyde. Det menneskelige øre er mindre følsomt overfor lave frekvenser end overfor høje frekvenser. Når man måler skudstøj med et meget højt lydtryk – impulsstøj – bruger man et ”C-filter”, og derfor er der tale om decibel C eller dB(C). Ligeledes kan man måle spidsværdien (peak-værdien) for impulslydtryk.

2.3.2. Lydtryk større end 140 dB er så kraftigt, at det giver smertefornemmelse i øret. Der henvises til nedenstående punkt 6.3.1., hvor det svenske jægerforbund i 2002 oplyste, at det for rifler kunne dreje sig om 160–175 dB(C) Peak ved skytten, og at selv et enkelt skud kan forårsage varig høreskade.

### 3. Helbredsmæssige og andre aspekter ved støj

3.1. En høreskade er i princippet det samme som et høretab, forstået på den måde, at der er dele af hørelsen som er nedsat. Høreskade ved skud indtræffer som følge af det voldsomme lydtryk, der er udløst. Såvel det ene som begge ører kan blive beskadiget.

3.2. Høreskader kan opstå øjeblikkeligt, når man er udsat for meget høj impulsstøj. Ved jagt, øvelsesskydning og indskydning af skydevåben er der tale om kortvarige intense lydimpulser som kan give høreskader, som uoprettelig høretab, vedvarende eller kronisk tinnitus, stress og ubehag. De fleste jægere kender til det problem, at når man har løsnet et skud, kæmper man i op til flere minutter, i nogle tilfælde måske endda i flere timer, med den irriterende ringen for ørene, der opstår som følge af skuddet.

3.3. At miste sin gode hørelse kan føre til problemer på arbejdspladsen, i familien og i andre sociale sammenhænge, og det kan give psykiske problemer. Det vides ikke med sikkerhed, men det anslås, at omkring 10 pct. af befolkningen lider af hørenedsættelse i større eller mindre grad. Vi har ikke kendskab til, hvor mange jægere eller skytter der har fået varige eller alvorlige høreskader på grund af støj fra skydevåben under jagt mv. Det kan være mange tusinde.

### 3.4. Sikkerhedsmæssige aspekter

Det kan ikke udelukkes, at støj fra skydevåben kan blive indirekte årsag til, at der sker en jagtulykke, hvis støjen overdøver advarselssignaler. Med høreværn kan man beskytte sig mod den skadelige støj, når der skydes under jagten. Til gengæld kan høreværn betyde, at man ”isolere” sig og ikke kan være sikker på, at man kan høre vildtet, jagthunden eller sine medjægere. Med høreværn på kan man være så ”døv”, at man måske ikke kan høre evt. advarselssignaler.

## 4. Beskyttelse mod støj (lydtryk) fra skydevåben

I modsætning til arbejdsmarkedet er der ingen regler for, hvad vi kan udsætte vores ører for i fritiden. Derfor må man selv være opmærksom på at beskytte hørelsen mod overlast. De fleste jægere lærer hurtigt, at høreværn er en nødvendighed.

4.1. Der er to slags høreværn: Ørepropper, som sættes i øregangen og kopper, som dækker ørene.

Høreværn kan fås med et indbygget filter eller som elektronisk med batterier, som forstærker svage lyde omkring jægeren. I det øjeblik et skud stiger til et skadeligt støjniveau, dæmpes skudstøjen (impulsstøjen) af det indbyggede filter eller den indbyggede elektronik.

4.1.2. Høreværn kan give hudirritation og eksem. Kopper vejer og fylder en del. Bøjlen over hovedet generer nogle bærere, ligesom det kan være et problem for dem, der bruger briller og/eller hat. På grund af deres størrelse er de varme, trykker på siden af hovedet og kommer ofte i karambolage med geværkolben. Elektronikken i elektroniske høreværn kan skiftevis slå fra eller til, f.eks. ved blæst, og batterierne kan brænde ud. Mange jægere bruger dem ikke eller vælger dem fra af de nævnte grunde, eller fordi de forbinder dem med, at de vil lukke alle lyde ude.

4.1.3. Høreværn dæmper kun støjen, hvis de anvendes og passer korrekt til ørerne. Hvis man bruger ørekopper eller ørepropper korrekt kan man regne med at dæmpe/nedbringe støjen med ca. 20-30 dB for ørekopper og ca. 10-20 dB for ørepropper.

4.2. Lyddæmpere til skydevåben giver samlet set bedre mulighed for beskyttelse og forebyggelse mod høreskader. Afhængig af type og konstruktion kan lyddæmpere reducere mundingsknald fra skydevåben med ca. 10-45 dB.

## 5. Gældende lovgivning og praksis

Det bemærkes, at lyddæmpere ikke er defineret i jagt- eller våbenlovgivningen. Lovgivningen omhandler skydevåben, der er forsynet med lyddæmper, eller lyddæmpere, der er konstrueret til montering på skydevåben.

### 5.1. Jagtlovgivningen

I mange år har det ikke været tilladt at anvende skydevåben, der er forsynet med lyddæmper, til jagt og regulering.

Ved jagtlovændringen i 1993 (lov nr. 269 af 6. maj 1993 om jagt og vildtforvaltning, der trådte i kraft d. 1. april 1994) blev bestemmelsen om skydevåben forsynet med lyddæmper flyttet fra loven til bekendtgørelsen om skydevåben og ammunition, der må anvendes til jagt mv.

5.1.1. I medfør af § 23, stk. 4 i bekendtgørelse nr. 1045 af 20/10/2008 af lov om jagt og vildtforvaltning fastsætter Miljøministeren nærmere regler om, hvilke typer våben og ammunition, der må anvendes.

5.1.2. Senest ved bekendtgørelse nr. 1010 af 09/08/2007 om skydevåben og ammunition, der må anvendes til jagt mv., fremgår det af § 1, stk. 6, at skydevåben, der anvendes til jagt og regulering, ikke må være forsynet med lyddæmper.

5.1.2.1. Med den nye bekendtgørelse udgik samtidig den tidligere mulighed, at Skov- og Naturstyrelsen i særlige tilfælde kunne give dispensation fra bestemmelsen. Måske er dispensationsmuligheden blevet ophævet på grund af en utilsigtet redigeringsfejl?

I den ophævede bekendtgørelse nr. 41 af 21. januar 1994 om skydevåben og ammunition, der må

anvendes til jagt mv., kunne Skov- og Naturstyrelsen i medfør af § 4, stk. 1 i særlige tilfælde gøre undtagelse fra bestemmelsen.

## 5.2. Våbenlovgivningen

5.2.1. Ved våbenlovændring i 1999 (lov nr. 363 af 02/06/1999) som trådte i kraft d. 1. jan. 2000, blev lyddæmpere, konstrueret til montering på skydevåben, omfattet af våbenlovens kontrolordning.

5.2.1.1. Efter lovens § 2, stk. 3, har personer, der ved lovens ikrafttræden er i besiddelse af de i loven nævnte lyddæmpere, ret til fortsat at besidde, bære og anvende disse lyddæmpere, hvis besiddelsen er anmeldt til politiet senest 1 år efter lovens ikrafttræden.

5.2.1.2. Med lovændringen blev det forbudt uden tilladelse at besidde og anvende lyddæmper konstrueret til montering på skydevåben. Det fremgår af bemærkninger til lovforslaget, at lyddæmpere burde omfattes af våbenlovgivningen, idet de

- ikke var omfattet af våbenlovgivningens kontrolordning, uanset at de kan anvendes i kriminelt øjemed,
- er omfattet af den europæiske konvention af 28. juni 1978 om kontrol med enkeltpersoners erhvervelse og besiddelse af skydevåben. I henhold til konventionen, som Danmark har ratificeret, forpligter de kontraherende parter sig til at yde hinanden bistand gennem de kompetente myndigheder med at bekæmpe ulovlige transaktioner med skydevåben m.v. og med at opspore og lokalisere skydevåben m.v., der er blevet overført fra én stats territorium til en andens.

5.2.2. Våbenlovens lyddæmperbestemmelse fremgår af § 1, stk. 1, nr. 8 i bekendtgørelse nr. 704 af 22/06/2009 af lov om våben og eksplosivstoffer.

5.2.2.1. Endvidere fremgår det af § 7 i cirkulære nr. 8 af 26/01/2000 om våben og ammunition mv., at tilladelse til lyddæmpere, der er konstrueret til montering på skydevåben, kun kan gives i særlige tilfælde.

Efter justitsministeriets tidligere afgørelser betyder det, at der som udgangspunkt ikke meddeles tilladelse til lyddæmpere. Men at der kan forekomme tilfælde, hvor en ansøger, efter en konkret vurdering, findes at have et særligt anerkendelsesværdigt behov for at anvende en lyddæmper i forbindelse med skydning. Ved afgørelser har justitsministeriet endvidere lagt vægt på, at lyddæmpere kan anvendes i kriminelt øjemed.

5.2.3. Rigspolitichefen har i sep. 2007 i forbindelse med en klagesag afgjort, at ”særlige tilfælde” i våbencirkulærets § 7 omfatter jagt i lande, der tillader jagt med skydevåben med lyddæmper. På trods af den afgørelse, har Rigspolitiet og Politidirektørerne efterfølgende indført et generelt stop for tilladelse til lyddæmper til jagt i lande, der tillader jagt med lyddæmper.

5.2.3.1. Dermed er danske jægere dårligere stillet end andre jægere ved jagt i bl.a. Norge, Sverige og England, hvor man tillader lyddæmper til skydevåben, for at beskytte jægere mod risikoen for alvorlig eller varig høreskade på grund af skadelig støj (lydtryk) fra skydevåbnet.

## 6. Lovgivningen i andre lande

I 1992-1993 blev der i Finland, bl.a. med deltagelse af det finske miljøministerium, gennemført en omfattende test/forsøg med skydevåben med lyddæmpende foranstaltninger, herunder lyddæmpere.

Der henvises til en engelsk oversættelse om denne test/undersøgelse:

a) 'Shooting range and suppressor projects 1992-1993' på websiden:

<http://www.guns.connect.fi/rs/suppress.html>

b) 'Suppressor Project Summary' på websiden: <http://www.guns.connect.fi/rs/summary.html>.

6.1. Da der udelukkende blev fundet samfundsmæssige fordele ved at anvende lyddæmpere på jagt-, bane- og militærrifler, blev den finske lovgivning ændret for at tillade lyddæmpere på rifler. Tilsvarende ændringer er siden sket i lovgivningen i Norge og Sverige.

6.1.1. Således har man i Finland, Norge og Sverige erkendt, at der er helbreds- og miljømæssige fordele ved at bruge lyddæmpere til skydevåben. Dels for at beskytte våbenbrugere mod høreskader og dels for at reducere støjniveauet. Ulovlig brug af skydevåben er lovreguleret, det gælder også hvis et skydevåben bruges ulovligt med påmonteret lyddæmpere.

## 6.2. Norge

I Norge var der i 1999-2000 i første omgang taget skridt til at forbyde lyddæmpere til skydevåben. Imidlertid deltog Statens Forurenings Tilsyn (STF) og Norsk Institutt for Folkehelse (nu Folkehelseinstituttet) i en testskydning med lyddæmpere. Begge konkluderede, at lyddæmpere ikke burde forbydes, idet lyddæmpere bidrager til støjreduktion ved kilden og nedsætter risikoen for høreskader. Ligeledes var også Sosial- og helsedepartementet positiv overfor lyddæmpere til skydevåben.

6.2.1. I Norge er det tilladt at bruge lyddæmpere til jagt. Der findes ingen regler som forbyder eller på anden måde regulerer brug af lyddæmpere til brug ved jagt. Der henvises til Forskrift om utøvelse av jakt, felling og fangst (FOR-2002-03-22-313), link til lovdata: <http://www.lovdata.no/cgi-wift/ldles?do ... -0313.html>

6.2.2. Lyddæmpere til skydevåben kan frit erhverves/anskaffes. Der henvises til Politidirektoratets rundskrivelse 2009/009 den 1. juli 2009 til Politimestrene, afsnit 3.5.2.2 om lyddæmpere (side 35): "Våpenforskriften har ikke lenger bestemmelser om privat erverv av lyddæmpere, som etter dette fritt kan erverves. All kontroll av lyddæmpere vil nå foregå hos tilvirker/bevillingshaver for handel med skytevåpen". Link til rundskrivelsen: <http://www.njff.no/portal/pls/portal/do ... 811012.PDF>

## 6.3. Sverige

I oktober 2002 fremsendte det svenske jægerforbund et forslag til det svenske justitsministerium om at give jægere og skytter øgede muligheder for at besidde og anvende lyddæmpere. Jægerforbundet henviste til, at lyddæmpere er tilladt i Finland og Norge, hvor det ikke skaber problemer, samt at myndigheden på jagtområdet – Naturvårdsverket – ikke har indvendinger til et mere liberalt syn på

lyddæmpere til jagt.

6.3.1. Som baggrund for forslaget oplyste jægerforbundet blandt andet, at den enkelte jæger/skytte har overhængende risiko for høreskade, idet de mest anvendte jagtvåben – rifler og haglgeværer efter kaliber og type af ammunition – har en skudstøj som væsentligt overstiger det niveau, hvor høreskade kan forekomme. Som eksempel på de ekstremt høje lyde der kan forekomme, blev det oplyst, at det for rifler, afhængigt af anvendt ammunition, kunne dreje sig om 160–175 dB(C) Peak ved skytten, og at selv et enkelt skud kan forårsage varig høreskade.

6.3.1.1. Link til Svenske Jägareförbundets brev til Justitiedepartementet:  
[http://www.jagareforbundet.se/fran\\_sjf/ ...\\_ighete.asp](http://www.jagareforbundet.se/fran_sjf/..._ighete.asp)

6.3.2. Blandt andet i 2004 og 2005 blev der i den svenske riksdag fremsat forslag til riksdagsbeslutning om lyddæmper på skydevåben. Link til to forslag:  
[http://www.riksdagen.se/Webbnav/index.a ... &bet=Ju240](http://www.riksdagen.se/Webbnav/index.a...&bet=Ju240)  
[http://www.riksdagen.se/webbnav/?nid=41 ... d=GT02Ju22](http://www.riksdagen.se/webbnav/?nid=41...d=GT02Ju22)

6.3.3. Først fire år efter Jägareförbundets brev blev Rikspolisstyrelsens forskrifter ændret. Efter at både regeringen og Rikspolisstyrelsen ændrede mening i 2006, blev reglerne for lyddæmpere hurtigt ændret, så der – med det formål at beskytte helbred og miljø – kunne gives tilladelse til lyddæmpere til jagt.

6.3.4. Rikspolisstyrelsen udstedte med virkning fra d. 1. oktober 2006 ændring til föreskrifter och allmänna råd om vapenlagstiftningen (RPSFS 2006:8, FAP 551-3) om lyddæmpere til jagtvåben. Rikspolisstyrelsens seneste föreskrifter och allmänna råd om vapenlagstiftningen er RPSFS 2009:13, FAP 551-3 af 23. april 2009. Der henvises til: 6 kap. Behov av skjutvapen i övriga fall - Tillstandspliktiga vapendelar, side 25. Link til forskrifterne:  
[http://www.polisen.se/Global/www%20och% ... 009\\_13.pdf](http://www.polisen.se/Global/www%20och%...009_13.pdf)

6.3.4.1. Efter § 1 kan der gives tilladelse til lyddæmper til jagtvåben (rifler) som anvender ammunition i klasse 1 og 2 \*), til beskyttelse af helbred og miljø, når skydevåbnet besiddes til jagtbrug.

6.3.4.2. Efter § 2 kan der gives tilladelse til lyddæmper til andre geværer, som besiddes til jagtbrug, til beskyttelse af helbred og miljø, såfremt det er særskilt påkrævet.

\*) Den svenske klassifikation af jagtvåben i fire klasser efter ammunition, er beskrevet på sv.wikipedia, link: [http://sv.wikipedia.org/wiki/Klassifice ...\\_jaktvapen](http://sv.wikipedia.org/wiki/Klassifice..._jaktvapen)

## 7. Våbenmæssige aspekter ved brug af lyddæmper

Lyddæmpere kan generelt inddeles i to kategorier: Integreret lyddæmper der er en del af våbnets konstruktion, og ekstern lyddæmper der monteres yderst på våbnets løb. Eksterne lyddæmpere eksisterer i mange udformninger og kan – alt efter våbentype og udformning – enten monteres på våbnets eksisterende løb, eller monteres på et gevind udformet af en bøssemager, såfremt gevind ikke allerede forefindes på våbnets løb.

### 7.1. Lyddæmperens rekyldæmpende effekt

Hos mindre øvede riffeljægere ser man ofte en form for rekylskræk. Dette kan resultere i dårlig skydning og ubehagelige anskydninger af vildtet.

Ved brug af lyddæmper reduceres rekylen betragteligt. Den omstændighed, at en lyddæmper dæmper skadelig støj og samtidig fungerer som en effektiv rekylbremse, vil medvirke til, at skytten kan holde våbnet mere roligt inden skudafgivelse, og kan afgive et mere præcist skud, således at der bliver færre anskydninger.

### 7.2. Misforståelser om lyddæmpere til skydevåben

Det er en misforståelse, at en lyddæmper fuldstændig dæmper lyden ved skudafgivelse, som det ofte vises i film. Som oplyst i afsnit 4.2. kan en lyddæmper typisk dæmpe støjen fra mundingsknaldet med ca. 10-45 dB. Endvidere kan en lyddæmper ikke dæmpe overlydssmældet, omtalt i afsnit 2.2.3.

En anden udbredt misforståelse er størrelsen på lyddæmpere. En effektiv lyddæmper har en størrelse der for riflers vedkommende kan overstige den samlede størrelse for riflens lås og magasinsystem. Anvendelse af moderne materialer som aluminium og titanium gør, at vægten holdes nede, så de stadig er praktisk anvendelige.

Ved anvendelse af subsonisk ammunition, der med en reduceret krudtladning ikke opnår overlydshastighed, er det muligt at reducere skudstøj til et minimum, dog på bekostning af rækkevidde og anlagsenergi.

## 8. Jagtmæssige aspekter ved brug af lyddæmper

Brug af lyddæmper ved jagt vil udelukkende have en positiv effekt for jægeren. Jægerens hørelse skånes, når det skadelige lydtryk dæmpes, uden at jægeren skal give afkald på evnen til at høre vildtet, sine medjægere m.m.

Ved skudafgivelse til f.eks. en flok vildt, vil vildtet stadig kunne høre mundingsknaldet, overlydssmældet og kugleslaget.

### 8.1. Ulovlig jagt (krybskytteri) med lyddæmper

Vi har ikke kendskab til, om ulovlig jagt med lyddæmpede våben foregår eller finder sted i et større omfang i lande, hvor lyddæmper er tilladt til jagt.

I de øvrige nordiske lande har hensynet til de lovlydige jægere vejet tungere end en eventuel risiko for, at et lyddæmpet våben kan blive brugt til ulovlig jagt.

På samme måde synes vi, at en lovliggørelse af lyddæmper til jagt og regulering i Danmark skal tilgodese alle lovlydige jægere, der vil kunne få en bedre beskyttelse mod skadelig støj fra skydevåben.



Med venlig hilsen

Claus Rittig  
Response Team  
Nordisk Våbenforum  
Postboks 1300  
2800 Lyngby  
E-mail [rt@nordisk-forum.dk](mailto:rt@nordisk-forum.dk)